

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XXII. Innoc. III. (a) Ferentinati Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

cessare, alud verò quod ratio legis non se extendat ad illum casum, nam primo casu lex sola virtute propria ex sua generalitate illum casum comprehendit, alias enim legis rationem cessare non diceremus; nam si casus iste lege non comprehensus esset, ratio non cessaret; quia quod nunquam fuit, non cessat. In secundo verò casu ratio legis nunquam amplectitur illum casum, & consequenter nec lex ipsa; quoniam lex nunquam extenditur ultra limites suæ rationis, argum. textus in *cap. ratio nulla, de preb. l. cum pator, §. dulcissimis, de legatis 2. cum adductis à Tiraquel. in tract. cessante causa, l. p. num. 136.* Unde deducitur quòd cum ratio propter quam decrevit Concilium, matrimonium non valere nisi contractum coram parochò, & testibus, sit ut vitentur gravia peccata ex clandestinis nuptiis provenientia, quæ ratio cessat in præsentì casu; nam prius matrimonium nulliter contractum in foro Ecclesiæ validum reputatur: inde est ut non desideretur iterum eadem

solemnitas, cum ratificatur matrimonium ex defectu consensus, vel simili impedimento nullum.

Nec obstat dubitandi ratio suprà adducta; nam licet quod ab initio non valuit, non possit convalescere ex eodem actu quo non valet, at ex contrario, vel alio sufficienti potest viresumere, ut in præsentì casu ex consensu novo proveniente ex cohabitatione aut copula subsequuta, ut in simili casu matrimonii ex novo consensu firmati, quod ab initio nullum fuerat, docetur in *l. si quis in senatorio, ff. de ritu nupt. l. 1. & 2. C. si major factus.* Nec obstat augmentum ipsius dubitandi rationis; verum enim est, non desiderari ad matrimonii ratificationem, quia matrimonium perficitur statim ac consensus intercedit. Nec tunc obstat textus in dicto *cap. 2. de regul. qui loquitur in professione monastica, ad cuius valorem desideratur anni probatio in ipsa religione, ut exposui in cap. quia in insulis, eod. titul.*

CAPUT XXII.

Innoc. III. (a) *Ferentinati Episcopo.*

Sicut ex litteris tuæ fraternitatis accipimus, cum L. parochianus tuus P. mulierem se ducturum in conjugem in manu patris ejus P. jurantis, quod eam ipsi traderet in uxorem, proprio juramento firmavit, nec per virum steterit, sed per mulierem potius, quominus matrimonialis inter eos solemnitas sit sequuta: quatuor postmodum vel quinque annis elapsis idem L. G. mulierem per verba de præsentì, ut ejus consanguinei asserunt, desponsavit: propter quod frater prædictæ P. suam deposuit in tua præsentia questionem. Quia verò quid super his agendum sit, nostro postulas responso doceri, fraternitati tuæ taliter respondemus, quod si tibi constiterit, quod idem L. P. mulierem per verba de futuro, G. verò per verba desponsaverit de præsentì, imposita ei poenitentia competenti, quia primam fidem irritam fecit, nisi forsan in juramento suo certum terminum, infra quem dictam P. duceret in uxorem, præfixerit, nec per eam steterit, quin ad statutum (b) terminum matrimonium consummaret, secundum contractum legitimum iudices, & ad illud servandum eum, si opus fuerit, ecclesiastica districtione compellas, nisi forsan aliud quid obtiterit, quod ipsum debeat impedire. Quod si fortè per verba sponsalitia de futuro cum utraque contraxit, juramentum primum (sicut licitè factum est,) ipsum servare compellas, de secundo ei poenitentiam injuncturus. Quod si de his tibi non constat ad plenum, tamediu adhuc cognoscas de causa, donec super his sufficientius instruaris. Quod enim in attestationibus, quas ad Sedem Apostolicam destinasti, de compaternitate habetur, non facit ad causam, cum neuter contrahentium sit illa persona, quæ mediante inter parentes eorum compaternitas est contracta. Dat. Lateran. V. Cal. Martii, Pontificatus nostri anno primo.

NOTÆ.

- x. (a) *Ferentinati.* *Ferentin.* legitur in hac sexta collectione, & in tertia *sub hoc titul. cap. primo*: sed ita restituo inscriptionem & litteram ex epistolis Innocentii III. editis à Guillelmo Sirleto *lib. 1. fol. 12.* Ferentinum antiquissima civitas est Italiæ in veteri Latio, in supino colle constructa, prope Latinam viam, 5, ab Anagnina urbe milliario distans; fuit cond. D. D. Gonzal, in *Decretal. Tom. IV.*

lonia Romanorum, ut refert Livius *lib. 25.* ibi: *Eodem anno coloniam Latinam in agrum Ferentinum deduxerunt.* Habet Ecclesiam Cathedralam jam à sexto Ecclesiæ sæculo, cuius Præsuli Berardo missa est præfens epistola.

(b) *Statutum terminum.* Tempus obligationibus adjicitur duplici ex causa; primà ad differendam tantum obligationem, ita ut ante illud tempus non teneatur debitor adimplere

E 2

pro-

promissum, *leg. continuus*, §. 2. *leg. eum qui calendis*, §. 1. *ff. de verb. oblig.* nec eo elapso solvitur obligatio, *l. Celsus*, §. *ultim ff. de arb. cap. cum dilecti, de dolo & contum.* Secundo adjicitur tempus non solum differendæ obligationi, verum & implendæ, & finiendæ; ita ut post illud nulla maneat obligatio. De hac secunda temporis adjectione accipiendus est præsens textus, ut probat Basilius Legion. *de matrim. lib. 12. c. 16. per totum.*

COMMENTARIUM.

3. **I**N præsentis textu decrevit Innocentius III. sponsalia de futuro dissolvi per matrimonium postea consummatum, non autem per alia sponsalia, etiam de futuro, similiter jurata. Pro cuius decretalis expositione sequentes casus sunt distinguendi; primus est cum quis sponsalia de futuro contraxit, accedente juramento, & postea matrimonium celebravit, illudque consummavit; quo casu absque dubio priora sponsalia solvuntur, *cap. si inter, capit. veniens, cap. is qui fidem*, 30. *hoc titul. capit. 1. de spons. duor.* P. Gregor. *in cap. 2. hoc titul. num. 11.* Gentilis *de nuptiis lib. 6. capite 3.* Sanchez *ubi supra, disputat. 48.* Basil. *lib. 12. de matrim. cap. 13.* Ratio est, quia sponsalia de futuro tantum continent permissionem contrahendi matrimonium, cessante juris impedimento, *cap. 2. cap. de illis, hoc titul.* fortiusque est vinculum matrimonii de præsentibus celebrati, quam sponsaliorum; nec juramentum efficere valet, ut jus quæsitum contrahenti secunda sponsalia auferatur, etsi propter fidem mentitam penitentia competens injungenda sit. Nec interest, quod juramenti religio actus aliàs invalidos validos reddit, authentica *Sacramenta*, *Cod. si adversus vendit. capite quamvis, de pact. in 6.* & ita accedente juramento, sponsalia de futuro, quæ aliàs per matrimonium de præsentibus facile dissolverentur, tamen accedente juramento indissolubilia reddebantur; nam principium illud procedit, quando juramentum adjicitur actui naturæ invalido; tunc enim ut similis actus valeat, juramentum utiliter adhibetur; at verò quando actus ipso jure sustinetur, juramentum interpositum ipsius naturam sequitur, *l. final. C. de non numer. pe-*

cun. cap. 2. hoc titul. docet Barb. *lib. 3. vor. 88. num. 19.* Et ita sponsalia de futuro, etiam juramento firmata, solvuntur per sponsalia de præsentibus, ut similiter contingit in testatore jurante se non revocaturum testamentum; & domino jurante se non revocaturum procuratorem constitutum; adhuc enim his casibus revocatio locum habet, ut docent Covarr. *2. part. in rubr. de testam. num. 15.* & *in cap. quamvis, 2. part. §. 2. num. 2.* Gutierrez *de juram. 2. part. cap. 1.* quia in his casibus juramentum sequitur ipsius actus, cui adhæret, naturam. Secundus casus est quando utraque sponsalia fuerunt de præsentibus celebrata; & tunc certum est priora præferri debere, etiam si secunda sint copulata consummata, *cap. si inter, hoc tit. cap. licet, cap. final. de spons. duor.* quippe sponsalia de præsentibus contracta, etiam si matrimonium carnali copulata consummatum sequatur, non solvuntur; ergo copula non debet prodesse ad similes contrahendum, sed potius obesse, & ad compellendum, ut ille conjux adhæreat primæ, cui jus quæsitum auferri nequit. Nec obstat textus *in leg. quotiens, Cod. de rei vind.* ubi si una, eademque res vendatur duobus, & secundo tradatur, ipse præferatur in emptione. Quia respondetur, textum illum procedere in contractibus, in quibus ex solo titulo non transferitur dominium rei, sed necessaria est traditio, *ex leg. traditombus, C. de pactis*: at in sponsalibus de præsentibus celebratis mutua corporum traditio fit virtute contractus; ideoque eo casu non habet locum decisio textus *in d. leg. quotiens.* Tertius casus contingit, quando tam priora sponsalia, quam secunda fuerunt de futuro celebrata, quo casu etsi posteriora sint juramento firmata, priora autem tantum fide præstita celebrata, prævalent priora, *cap. unio. hoc titulo in 6.* Et jure civili si prioribus renunciatum non sit, infamia contrahitur *leg. 1. ff. de his qui notantur infam. leg. 1. C. de sponsal. prosequuntur Gentilis lib. 6. de nuptiis, cap. 3.* Basilius *d. lib. 12. cap. 14. per tot.* Unde cum in præsentis textus specie post sponsalia de futuro contracta inter ipsos sponsos matrimonium de præsentibus sequeretur, rectè decidit Innocentius III. sponsalia soluta esse per ipsum matrimonium de præsentibus, ut latè probabimus *infra cap. 2. de sponsa duor.*

CAPUT XXIII.

Idem *N.* (a) *Arelatensi Archiepiscopo.*

CUM apud Sedem Apostolicam (cui licet immeriti præsidemus) totius ecclesiasticæ disciplinæ resideat magistratus, dignum est & consonum rationi, ut quoties circa negotia varia & diversa quidquam dubitationis emerferit, ad ipsius iudicium referatur, quæ disponente Domino inter omnes Ecclesiæ obtinere meruit principatum. Sanè consuluisti nos per nuncios & litteras tuas, utrum (b) mutus & surdus alicui possit matrimonialiter copulari? Ad quod fraternitati tuæ taliter respondemus, quòd cum (c) prohibitorium sit edictum de matrimonio contrahendo, ut quicumque non prohibetur, per consequentiam admittatur, & sufficiat ad matrimonium solus consensus eorum, de quorum, quarumque conjunctionibus agitur: videtur quod si talis velit contrahere, sibi non possit, vel debeat denegari